

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

Lietuvos Respublikos Seimui

IŠVADA DĖL STRUKTŪRINIO POSTŪMIO UŽDUOTIES, NUSTATOMOS VALSTYBĖS BIUDŽETO IR SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ FINANSINIŲ RODIKLIŲ PATVIRTINIMO ĮSTATYMO PROJEKTE, IR PAPILDOMŲ PRIEMONIŲ (PINIGINE IŠRAIŠKA) POREIKIO ŠIAI UŽDUOČIAI ĮVYKDYTI

2015 m. lapkričio 13 d. Nr. Y-12

Vilnius

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, vykdydama Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytas biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymo 9 straipsnio 6 dalies 2 punktu, per 20 darbo dienų kiekvieną kartą po to, kai Vyriausybė pateikia tam tikrų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo (jo pakeitimo) projektą Lietuvos Respublikos Seimui, turi pateikti Seimui išvadą dėl struktūrinio postūmio užduoties, nustatomos tam tikrų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekte, ir papildomų priemonių (pinigine išraiška) poreikio šiai užduočiai įvykdyti.

Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo 6 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad struktūrinio postūmio užduotis ir jų gaires likusiais vidutinio laikotarpio metais Vyriausybė siūlo Seimui ir Seimas jas nustato tik tiems metams, prieš kuriuos faktinis arba numatomas struktūrinis valdžios sektoriaus balanso deficitas yra didesnis arba faktinis ar numatomas struktūrinis valdžios sektoriaus balanso perteklius yra mažesnis negu vidutinio laikotarpio tikslas. Tai reiškia, kad struktūrinio postūmio užduotis nustatoma tik tiems metams, prieš kuriuos faktinis arba numatomas struktūrinis valdžios sektoriaus balanso rodiklis yra prastesnis negu vidutinio laikotarpio tikslas.

Vyriausybė Lietuvos Stabilumo 2015 m. programoje nurodė, kad „Lietuva 2014 m. pasiekė vidutinio laikotarpio tikslą, nuo kurio nebus nukrypstama 2015–2016 metais“. Todėl struktūrinio postūmio užduotis nustatyta nebuvo. Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Valstybės kontrolė negali pasisakyti dėl struktūrinio postūmio užduoties, nustatomos valstybės biudžeto ir

savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekte, ir papildomų priemonių (pinigine išraiška) poreikio šiai užduočiai įvykdyti.

Valstybės kontrolė, atlikdama Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytų taisyklių stebėseną, remdamasi Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos nepriklausomoms fiskalinėms institucijoms rekomenduojamais principais ir šių institucijų gerąja praktika Europos Sąjungoje, atliko 2016 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto vertinimą minėtame įstatyme nustatytų taisyklių laikymosi aspektu ir teikia Seimui savo nuomonę:

1. Vyriausybė siūlo Seimui nustatyti 2016–2018 metų vidutinio laikotarpio tikslą – struktūrinį valdžios sektoriaus deficitą, kuris būtų ne didesnis kaip 1 proc. BVP to meto kainomis. 2016 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektas parengtas darant prielaidą, kad Lietuva ilguoju laikotarpiu susiduria su maža valdžios sektoriaus finansų ilgalaikio tvarumo rizika. Tokia rizika galėtų būti tik tuo atveju, jeigu būtų tęstinai įgyvendinami visi Lietuvos stabilumo 2015 m. programoje iškelti tikslai. Europos Komisijos vertinimu, Lietuva ilguoju laikotarpiu susiduria su vidutine valdžios sektoriaus finansų ilgalaikio tvarumo rizika, dėl to vidutinio laikotarpio tikslo apatinė riba turi būti struktūrinis valdžios sektoriaus deficitas –0,5 proc. BVP to meto kainomis.
2. 2016 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekte numatyta 2015–2016 metais struktūrinį valdžios sektoriaus deficitą išlaikyti apie 1 proc. BVP to meto kainomis. Valstybės kontrolės nuomone, rengiant šį projektą neatsižvelgta į tai, kad būtų užtikrintas perteklinio valdžios sektoriaus taisyklės laikymasis, nes yra rizika, kad bus reikšmingai nukrypstama nuo Vyriausybės prognozuojamo 2016 m. struktūrinio valdžios sektoriaus deficito.
3. Valstybės skolos lygis tarp Europos Sąjungos šalių yra vienas mažiausių, tačiau valstybės skola nuo 2008 m. iki 2014 m. padidėjo 2,8 karto. Pastaruosius keletą metų ji yra nekintamo lygio – apie 40 proc. BVP to meto kainomis. Dėl nuolatinio kasmetinio pirminio balanso pagerėjimo nukėlimo į ateitį, neužtikrinamas pastovus ir tolygus valstybės skolos mažėjimas. Siekiant išvengti skolos augimo nuosmukio laikais ir mažinti valstybės skolą gerais laikais, Lietuvai reikėtų turėti pakankamą fiskalinę erdvę staigiems šokams akumuliuoti. Tarptautinis valiutos fondas rekomenduoja toliau tęsti deficito mažinimą ir siūlo –0,5 proc. BVP to meto kainomis siektiną vidutinio laikotarpio tikslą, kuris leis kumuliatyviai sumažinti skolos lygį 5 proc. BVP to meto kainomis per ateinančius penkerius metus.

Šią Išvadą pagrindžianti analizė pateikta ataskaitoje „Dėl 2016 m. valdžios sektoriaus finansinių rodiklių“, kuri kartu su Išvada teikiama Seimui.

Valstybės kontrolierius

Arūnas Dulkys